

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till medborgarskapslag

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 november 2002 en proposition med förslag till medborgarskapslag (RP 235/2002 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat

— lagmotion LM 180/1999 rd med förslag till lag om ändring av medborgarskapslagen (Riitta Prusti /sd m.fl.), som remitterats till utskottet den 10 december 1999.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Pentti Visanen, inrikesministeriet

- enhetschef Pekka Hyvönen, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Eija Siitari-Vanne, justitieministeriet
- regeringsråd, lagstiftningsdirektör Seppo Kipinoinen, försvarsministeriet
- direktör Tiina Suominen, Utlänningsverket
- ombudsman Paula Selenius, Suomi-Seura ry
- talman, ordförande för Suomi-Seura ry Pertti Paasio, viceordförande för Kanada Veli Ylänkö och sekreterare Tiina Strandberg, Utlandsfinländarnas parlament
- professor Mikael Hidén
- professor Ilkka Saraviita.

Med anledning av lagmotionen har utskottet tidigare hört

- inrikesminister Kari Häkämies
- lagstiftningsråd Eero J. Aarnio
- juris doktor, docent Lauri Hannikainen
- professor Martti Scheinin.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår en ny medborgarskapslag där det skall föreskrivas om förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap och om bestämmande av medborgarskapsstatus. Den som tidigare förlorat sitt medborgarskap och hans eller hennes avkomlingar skall garanteras möjlig-

het att återförvärva finskt medborgarskap genom ett anmälningsförfarande.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft under 2003.

I motiveringen till lagstiftningsordningen bedöms lagförslaget med tanke på bestämmelserna om finskt medborgarskap i 5 § i grundlagen. Dessutom analyseras lagförslaget i relation till 6 och 21 § i grundlagen. Enligt propositionen kan

lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Lagmotion

Lagförslaget i lagmotion LM 180/1999 rd gäller möjlighet att få dubbelt medborgarskap genom

upphävande av bestämmelserna om förlust av medborgarskap i medborgarskapslagen. Vidare innehåller förslaget bestämmelser om återförvärv av medborgarskap.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänbedömning

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning anser utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

I 5 § i grundlagen föreskrivs om finskt medborgarskap. Barn får finskt medborgarskap vid födseln och genom föräldrarnas medborgarskap enligt vad som närmare bestäms genom lag. Enligt grunder som bestäms i lag kan medborgarskap också beviljas efter anmälan eller på ansökan. En person kan befrias från sitt finska medborgarskap bara på grunder som bestäms i lag och under förutsättning att han eller hon får medborgarskap i en annan stat. Meningen är att alla de frågor som det enligt grundlagen skall bestämmas om i lag fångas upp i den föreslagna lagen. Utskottet omfattar i stort sett fullt ut förslagen i propositionen.

Lagförslaget i propositionen är mycket svår att tyda, vilket i detta fall är desto mer beklagligt med hänsyn till den sak som regleras. Att språket är svårtillgängligt beror t.ex. på att lagförslaget är starkt begreppsligt och att begreppen i många bestämmelser har använts upprepade gånger utan att texten skulle ha letats upp genom hänvisning till dem med normala språkliga medel. Ställvis handlar det också om att texten är klumpig och uppenbart ofullständigt bearbetad på annat sätt.

I nuvarande fas av valperioden och inte minst med hänsyn till utlandsfinländarnas förväntningar på eventuellt dubbelt medborgarskap ser

utskottet det som angeläget att det stiftas en ny lag utifrån propositionen oberoende av dess svagheter och brister. Men i detta läge har utskottet inte haft möjlighet att bedöma de språkliga och lagtekniska frågorna i lagförslaget på ett så allsidigt sätt som normalt. Å andra sidan föreslår utskottet en lång rad språkliga och tekniska korrigeringar i lagförslaget men de motiveras inte särskilt.

Möjlighet att få tillbaka finskt medborgarskap

Anmälningförfarande. Enligt utskottets mening är det viktigt att flerfaldigt medborgarskap godkänns enligt propositionen. Den viktigaste biten av denna reform ingår i praktiken i föreslagna 60 och 61 § om att de personer efter anmälan kan få tillbaka sitt finska medborgarskap som en gång förlorat det efter att de på ansökan eller något annat liknande sätt fått medborgarskap i en främmande stat. Detta anmälningförfarande gäller fem år från lagens ikraftträdande. En så pass lång tid är helt motiverad. Erfarenheterna i Sverige visar att en avsevärt mycket kortare tid än så ger upphov till flaskhalsar i anmälningförfarandet och kan dessutom försvåra en tillbörlig information.

Enligt propositionen är detta särskilda anmälningförfarande huvudsakligen likadant som anmälningförfarandet över lag. Den viktigaste konsekvensen av förslaget är att anmälan också här skall göras personligen. Närvarokravet gäller också en medsökande och ett barn som är sökande och den vårdnadshavare som lämnar in anmälan för barnet.

Dessa bestämmelser är speciellt viktiga för utlandsfinländare som är bosatta i stora länder

som Förenta staterna, Kanada och Australien. Där är det lätt hänt att ett personligt besök på den diplomatiska representationen, konsulatet eller honorärkonsulatet kräver dyra resor på hundratal eller till och med tusentals kilometer. Det finns också utlandsfinländare i länder där Finland helt saknar representation eller konsulat. Detta gör att närvarokravet de facto blir ett hinder för att lämna in anmälan och därmed får överdrivet stora konsekvenser för likställigheten mellan utlandsfinländarna. Dessutom innebär kravet på att ansökan eller anmälan skall göras personligen en avsevärd ökning av representationernas och konsulatens arbetsbörda.

Praxis i Sverige att medborgarskapsanmälan kan lämnas in per post har enligt utredning till utskottet visat sig vara ett fungerande och flexibelt system. Det slopade kravet på att anmälan skall lämnas in personligen har inte inneburit några problem med att bestyrka de sökandes identitet. Tidigare svenska medborgare har helt vattentätt kunnat dokumentera sitt tidigare medborgarskap och sin naturalisation i den nya staten med hjälp av pass, ansöknings- och beslutsuppgifter.

Utskottet hänvisar till dessa faktorer och kompletterar propositionen med att anmälan i syfte att förvärva medborgarskap i de fall som avses i 61 § också kan skickas per post till Finlands diplomatiska representation eller det finska konsulatet eller honorärkonsulatet.

Värnplikt. Vad gäller framför allt tidigare finska medborgare som får tillbaka sitt medborgarskap och deras avkomlingar framhåller utskottet att medborgarskapet enligt 127 § i grundlagen är förknippat med en skyldighet att försvara landet. Utifrån 45 § 1 mom. i värnpliktlagen är en utlännings som har antagits till finsk medborgare i fråga om värnplikten likställd med en infödd finsk medborgare. Paragrafens 3 mom. gäller bl.a. befrielse för den som har dubbelt medborgarskap från beväringstjänst under fredstid (civiltjänst regleras i 11 § i civiltjänstlagen).

Enligt utskottets mening är det nödvändigt att befria utomlands bosatta finländare från beväringstjänst och civiltjänst under fredstid. Reger-

ingen bör ge akt på huvudstabens och civiltjänstcentralens praxis med att avgöra ansökningar om befrielse. Detta kan säkerställas genom att det i anknytning till den femåriga tidsfristen i 60 § stiftas en lag om befrielse för dessa personer. Därmed frigörs också resurser från behandlingen av ansökningar om befrielse.

Honorärkonsulat

Vissa ansökningar och anmälningar kan enligt föreslagna 44 § och 61 § också lämnas in vid Finlands diplomatiska beskickning, konsulat eller honorärkonsulat. Utifrån 7 § 2 mom. i lagen om utrikesförvaltningen är honorärkonsulaten inte statliga förvaltningsmyndigheter. Enligt den föreslagna lagen består deras liksom alla andra representationers uppgifter framför allt av att ta emot ansökningar och anmälningar, kontrollera deras identitet som lämnar in ansökningar och anmälningar och att inledningsvis kontrollera anmälan för att säkerställa att väsentliga uppgifter inte saknas. Dessa uppgifter är det slag av offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § i grundlagen.

Med tanke på villkoren i grundlagen för att överföra offentliga förvaltningsuppgifter är det i sammanhanget särskilt viktigt att överföringen inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättsskyddet eller andra krav på god förvaltning. Med hänsyn till de uppgifter som honorärkonsulaten kommer att få genom den föreslagna lagen räcker det enligt utskottets mening med att lagen om förvaltningsförfarande tillämpas på behandlingen av ärenden.

Av föreslagna 34 § 2 mom. 3.a punkten framgår att ett honorärkonsulat inte är behörigt att ta emot meddelanden från finska medborgare med dubbelt medborgarskap om deras önskan att behålla sitt finska medborgarskap. Det samma gäller möjligheten att i 46 § 3 mom. att kalla en sökande att lämna uppgifter med anledning av ansökan eller anmälan, vilket uteslutande är förbehållet den diplomatiska beskickningen eller ett finskt konsulat som förestås av en utsänd tjänsteman. I linje med dessa bestämmelser är det lämpligt att beslut om att en sökande utifrån 61 §, kompletterar enligt utskottets förslag, kan

förordnas att infinna sig personligen bara kan fattas av någon annan beskickning än ett honoreringskonsulat.

Detaljmotivering

2 §. Definitioner. Enligt utskottet är det olämpligt att äktenskap och samboförhållande i 8 punkten jämföras med registrerat partnerskap och liknande parförhållande oberoende av om de är registrerade eller inte. Utom att utskottet har justerat formuleringen språkligt har det ändrat punkten så att definitionen på make enbart avser äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden. Bestämmelserna om makar tillämpas också på registrerade partnerskap. Utskottet har strukit den punkten i förslaget som gäller en person som lever i ett sådant partnerskap som avses i lagen om registrerat partnerskap utan att registrera sitt partnerskap. Förslaget strider mot andan i de uttalanden som riksdagen godkände i anslutning till nämnda lag (RSv 95/2001 rd) och enligt vilka lagen om registrerat partnerskap gäller inte sådana samboende personer av samma kön som inte registrerar sitt förhållande och att bestämmelserna om äktenskapsliknande förhållanden i lagstiftningen inte utifrån lagen om registrerat partnerskap kan tillämpas på samboende personer av samma kön.

5 §. Hörande av barn och vårdnadshavare. Utskottet har ändrat 3 mom. för att huvudregeln att det för utredning av barnets bästa begärs ett utlåtande hos socialmyndigheten tydligare skall framgå.

7 §. Egentligt bo och hemvist. Utskottet har strukit hänvisningen till utlänningslagstiftningen i slutet av paragrafen som obehövlig, eftersom 14 och 15 § tillräckligt specifikt anger från och med när bosättning i Finland börjar räknas.

13 §. Allmänna villkor för naturalisation. Enligt motiveringen till 1 mom. kan naturalisation innefatta en viss lämplighetsprövning. De lagfästa villkoren för naturalisation kompletteras

enligt propositionen med en samlad bedömning av alla omständigheter som hänför sig till sökandens situation. Paragrafens 3 mom. gäller prövning av naturalisation.

På grund av 5 § i grundlagen måste det föreskrivas genom lag om villkoren för att få medborgarskap. En alltför långtgående prövningsrätt harmonierar inte med detta. Ordet kan i paragrafens 1 mom. är alltså problematiskt. Med hänsyn till grundlagen har utskottet därför strukit det. Beslut om medborgarskap kan därför inte i sista hand vara beroende av lämplighetsprövning utan är i alla delar bundet av lag. Men samtidigt som utskottet stryker ett ord kompletterar det 3 mom. med ett uttryck typ generalklausul om att en person inte heller naturaliserats om det av något annat tungt vägande skäl utifrån en samlad bedömning av sökandens situation står i strid med statens intresse.

Oförvitlighetsvillkoret i 1 mom. 3 punkten avser att sökanden inte har gjort sig skyldig till en straffbar gärning. Av 19 § om undantag från detta villkor framgår att också eventuellt besöksförbud kan vägas in i en samlad bedömning av sökanden. Utskottet menar att detta är helt korrekt men att det bör framgå av lagen att besöksförbud ingår i oförvitlighetsvillkoret. Därför har utskottet nämnt detta i 3 punkten.

15 §. Boendetidens början. I 1 mom. 2 punkten kopplas boendetidens början ihop med uppehållstillstånd av stadigvarande art. Enligt 16 § i den gällande utlänningslagen finns det tidsbegränsade och permanenta uppehållstillstånd. Tidsbegränsade uppehållstillstånd beviljas vanligen för 1—5 år. I den proposition med förslag till utlänningslag som lämnats till riksdagen finns det utöver permanent uppehållstillstånd också tidsbegränsade uppehållstillstånd som är antingen tillfälliga eller kontinuerliga (RP 265/2002 rd, 33 §).

Begreppet uppehållstillstånd av stadigvarande art är inte entydigt i lagstiftningen. Som utskottet ser det finns det ingen anledning att koppla ihop det med boendetid, med hänsyn till att det finns bestämmelser om boendetid i 13 § 1 mom. 2 punkten. Därför räcker det med att det i

15 § 1 mom. 2 punkten föreskrivs att boendetiden börjar den dag uppehållstillstånd beviljas. Utskottet har strukit orden "av stadigvarande art" i punkten.

19 §. *Undantag från oförvitlighetsvillkoret.* Utskottet har omstrukturerat paragrafen så att 1 mom. innehåller bestämmelser om undantag från oförvitlighetsvillkoret. Föreslagna 2 mom. har slagits ihop med detta moment. Paragrafens nya 2 mom. består av de bestämmelser i slutet av föreslagna 1 mom. som gäller väntetiden och dess längd. Utskottet har kompletterat dem med en explicit bestämmelse om fall där domstolen inte dömt ut straff för ett brott.

36 §. *Bestämmande av medborgarskapsstatus.* För informationens skull har utskottet kompletterat 1 mom. med att Utlänningsverket bestämmer en persons medborgarskapsstatus, vilket i sig framgår av 3 §.

38 §. *Magistratens uppgifter i samband med bestämmande av medborgarskap.* Paragrafens 2 mom. handlar om anteckning i befolkningsdatasystemet om att en person med dubbelt medborgarskap förlorar sitt finska medborgarskap då han eller hon fyller 22 år på grund av otillräcklig anknytning till Finland. I 5 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs att ingen kan fråntas sitt finska medborgarskap annat än på i lag bestämda grunder. Utskottet har ingenting att anmärka på med tanke på kravet på bestämmelser i lag. Med hänsyn till grundlagen innehåller 4 § dessutom viktig allmän bestämmelse om förebyggande av statslöshet.

Det är dock skäl att bedöma den föreslagna bestämmelsen med hänsyn till 21 § i grundlagen så tillvida som den tryggar vars och ens rätt att få sin sak behörigen behandlad av en myndighet. Registeranteckningen innebär i sak befrielse från finskt medborgarskap och därför menar utskottet att det i ljuset av denna grundläggande rättighet är lämpligt att den behöriga personen underrättas om anteckningen om hans eller hennes adress är känd. Han eller hon kan då ta till anmälningsförfarandet i 29 § 2 mom. för att få

tillbaka sitt finska medborgarskap. Utskottet har ändrat momentet på detta sätt.

39 §. *En parts skyldighet att lämna uppgifter.* Av paragrafmotiveringen framgår att en part är skyldig att lämna in uppgifter både till utlänningsverket och magistraten eftersom dessa myndigheter bestämmer om medborgarstatus. Utskottet har preciserat paragrafen på detta sätt.

Problemet med substansen i förslaget är att parten alltid bör ge in alla uppgifter som han eller hon känner till oberoende av om de är till fördel eller nackdel för honom eller henne. En så här omfattande skyldighet att lämna uppgifter är dels orealistisk i praktiken, dels rimmar den illa med 21 § 2 mom. i grundlagen om garantierna för god förvaltning. Till en rättvis rättegång hör den för en straffprocess karakteristiska rätten att inte behöva vittna mot sig själv (RP 309/1993 rd, s. 79/I) som enligt utskottets mening i förvaltningsförfarande innebär att en enskild person är skyldig att förete utredning till stöd för sitt eget yrkande t.ex. i en ansökan, men inte om negativa omständigheter för honom eller henne själv. Därför har utskottet strukit ordet "alla" i förslaget.

Bestämmelsen i slutet av paragrafen om en parts skyldighet att bistå vid anskaffningen av de uppgifter och handlingar som behövs inskränker sig enligt motiveringen till vad som skäligen kan förväntas av parten. Utskottet har skrivit in denna begränsning i lagen.

44 §. *Anhängiggörande av ansökan och anmälan.* Utskottet anser att det i en sak som denna är olämpligt att villkoret för att ansökan och anmälan blir anhängiga är att det har betalats en behandlingsavgift. Det vore riktigare att ställa en betald behandlingsavgift som villkor för fortsatt behandling när sökandens och eventuella andra personers identitet har kontrollerats. Utskottet har ändrat 3 mom. på detta sätt.

På grund av det som utskottet nämnt i samband med den allmänna motiveringen kompletterar det paragrafen med ett nytt 4 mom. om att lagen om förvaltningsförfarande tillämpas på

behandlingen av ärendet enligt denna lag vid honorärkonsulat.

48 §. Rätt att få uppgifter ur registret. Paragrafens 1 mom. innehåller inte någon uttömmande uppräkningslista av datainnehållet. Där sägs bara för vilket ändamål uppgifter används. Utskottet har i sin praxis (t.ex. GrUU 14/2002 rd, s. 2) ansett att det för vanlig lagstiftningsordning i lagstiftning av denna typ krävs att rätten att få tillgång till uppgifter skall gälla nödvändiga uppgifter. Momentet har ändrats i linje med detta.

Paragrafens 3 mom. tillåter att uppgifter lämnas med hjälp av en teknisk anslutning. Utskottet har ansett (t.ex. GrUU 14/2002 rd, s. 5—6) att det måste föreskrivas i lag om att den som begär uppgifter skall lägga fram en utredning om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt innan den tekniska anslutningen öppnas. Avsikten är att säkerställa att den registeransvarige kan handla enligt sina förpliktelser i 32 § i personuppgiftslagen. Utskottet har kompletterat momentet med en sådan bestämmelse.

61 §. Anhängiggörande av medborgarskapsanmälan. Av de skäl som nämns i den allmänna motiveringen har utskottet kompletterat paragrafen med ett nytt 2 mom. om möjlighet att skicka medborgarskapsanmälan per post till Finlands diplomatiska beskickning, konsulat och honorärkonsulat. En anmälan som skickats per post blir enligt momentet anhängig när sökanden har betalat behandlingsavgiften i 44 § 3 mom.

Den beskickning som tagit emot anmälan skall på samma sätt som enligt 44 § 2 mom. kontrollera sökandens identitet på grund av anmä-

lan. Vid behov kan beskickningen begära att sökanden lämnar in behövliga ytterligare utredningar för att klarlägga sin identitet. Om det inte är möjligt att kontrollera en sökandes identitet på annat sätt än genom att han eller hon infinner sig personligen, kan ett besök på beskickningen ställas som villkor för fortsatt behandling av anmälan. Sökanden skall uppmanas infinna sig på den beskickning som det är minst besvärligt för honom eller henne att komma till.

Av en orsak som nämns i den allmänna motiveringen skall ett sådant beslut enligt momentet bara kunna fattas av en diplomatisk beskickning eller ett finskt konsulat som förestås av en utsänd tjänsteman. Om ett honorärkonsulat således bedömer att en anmälan som det tagit emot inte kan avgöras om inte sökanden är personligen närvarande, skall honorärkonsulatet begära att någon annan beskickning fattar beslutet.

Motionen

Utskottet har godkänt förslaget till medborgarskapslag i propositionen och därmed tillgodoses lagstiftningsbehovet i motionen. Av denna orsak föreslår utskottet att lagförslaget i lagmotionen förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår grundlagsutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagmotion LM 180/1999 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

Medborgarskapslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

I kap.

Allmänna bestämmelser

1 §
(Som i RP)

2 §
Definitioner

I denna lag avses med
(1—7 punkten som i RP)

8) *make vederbörandes äkta make och en person som lever under äktenskapsliknande förhållanden med vederbörande; bestämmelserna om make tillämpas också på en person som lever i ett förhållande som avses i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) (utesl.)*,
(9 och 10 punkten som i RP)

3 §
(Som i RP)

4 §

Förebyggande av statslöshet

Bestämmelserna om förlust av och befrielse från medborgarskap i denna lag får inte tillämpas, om en person till följd av tillämpningen av *dem* skulle bli statslös.

5 §

Hörande av barn och vårdnadshavare

(1 och 2 mom. som i RP)

Trots att barnet eller en annan vårdnadshavare än den som gjort en ansökan eller anmälan motsätter sig detta, kan ansökan eller anmälan godkännas, om detta anses vara förenligt med barnets bästa. För utredning av barnets bästa *begärs* ett utlåtande hos det organ som avses i 6 § socialvårdslagen (710/1982), *om det inte är uppenbart onödigt att inhämta ett utlåtande*.

6 §

Utredd identitet

(1 och 2 mom. som i RP)

Om en utlänning minst de senaste tio åren har använt den identitet som framgår av befolkningsdatasystemet, *anses hans eller hennes identitet utredd enligt 1 mom.*, även om han eller hon tidigare har använt flera än en identitet (*utesl.*).

7 §

Egentligt bo och hemvist

Vid bedömningen av en utlännings boende i Finland avses med egentligt bo och hemvist i denna lag personens faktiska och huvudsakliga vistelseort där hans vistelse är av stadigvarande art (*utesl.*).

8 §
(Som i RP)

2 kap.

Finskt medborgarskap på grundval av födelse

9 §

Barn

(Som i RP)

10 §

Adoptivbarn

Ett utländskt adoptivbarn under 12 år vars *åtminstone ena adoptivförälder är finsk medborgare* förvärvar finskt medborgarskap på grundval av adoptionen räknat från den tidpunkt då adoptionen blev giltig i Finland. (*Utesl.*).

11 §

Föräldrarnas äktenskap

(Som i RP)

12 §

Hittebarn och barn till föräldrar med okänt medborgarskap

(1 mom. som i RP)

Om ett i Finland fött barns föräldrars (*utesl.*) medborgarskap är okänt, anses barnet vara finsk medborgare så länge som han eller hon inte har konstaterats vara en främmande stats medborgare. *Det samma gäller ett i Finland utom äktenskapet fött barn vars mors medborgarskap är okänt.* Om barnet har konstaterats vara en främmande stats medborgare först efter att han eller hon har fyllt fem år, behåller barnet dock sitt finska medborgarskap.

3 kap.

Finskt medborgarskap på ansökan

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning *beviljas* på ansökan (*utesl.*) finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

(1 och 2 punkten som i RP)

3) inte har gjort sig skyldig till en straffbar gärning *eller meddelats besöksförbud (oförvitlighetsvillkor)*,

(4—6 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

En person naturaliseras inte, trots att han eller hon uppfyller villkoren för naturalisation, om det finns motiverad anledning att misstänka att naturalisation äventyrar statens säkerhet eller allmän ordning eller om den huvudsakliga avsikten med förvärv av medborgarskap är att utnyttja den förmån som hänför sig till finskt medborgarskap utan avsikt att bosätta sig i Finland *eller om naturalisation av något annat tungt vägande*

skäl utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation strider mot statens intresse.

14 §

(Som i RP)

15 §

Boendetidens början

Boendetiden börjar

(1 punkten som i RP)

2) från dagen för beviljande av ett första uppehållstillstånd (*utesl.*), om den sökande inte vid ankomsten till Finland har tillstånd som berättigar till inflyttning,

(3 och 4 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

16 och 17 §

(Som i RP)

18 §

Undantag från boendetiden och språkkunskapsvillkoret

En utlänning kan utan hinder av 13 § 1 mom. 2 och 6 punkten beviljas finskt medborgarskap, om

1) han eller hon på grundval av laglig och långvarig vistelse i Finland eller av någon annan härmed jämförbar orsak har fast anknytning till Finland, *samt*

(2 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

19 §

Undantag från oförvitlighetsvillkoret

En utlänning kan utan hinder av 13 § 1 mom. 3 punkten beviljas finskt medborgarskap, om det utifrån en helhetsbedömning av den sökandes situation (*utesl.*) föreligger vägande skäl att avvika från oförvitlighetsvillkoret särskilt med hänsyn till den tid som förflutit sedan brottet eller brotten begicks, hur strängt straffet var och gär-

ningens art. Hänsyn tas också till om sökanden upprepade gånger har gjort sig skyldig till straffbara gärningar. *Vid bedömningen kan också beaktas en dom som meddelats i utlandet, dock förutsatt att det utdömda straffet inte strider mot straffsystemet i Finland.*

På basis av bedömningen kan en väntetid bestämmas under vilken den sökande inte naturaliseras, om det inte finns vägande anledning till detta. Väntetiden kan vara ett eller högst sju år räknat från det att ett ovillkorligt fängelsestraff avtjänats. I fråga om villkorliga fängelsestraff, samhällstjänst, ungdomsstraff och bötesstraff kan väntetiden vara ett eller högst tre år räknat från dagen för brottets begående. Det samma gäller ett brott för vilket domstolen har beslutat om domseftergift. Inrikesministeriet kan meddela anvisningar om hur väntetiden noggrannare bestäms

20—24 §
(Som i RP)

25 §

Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig

Om en medsökande fyller 18 år eller ingår äktenskap innan ansökan har avgjorts, skall den medsökande (*utesl.*) komplettera ansökan så att den gäller honom eller henne själv.

Om ett barn fyller 18 år eller ingår äktenskap innan den ansökan som vårdnadshavaren gjort på hans eller hennes vägnar har avgjorts, skall barnet bekräfta ansökan genom sin underskrift. Om ansökan inte bekräftas avslås den.

(3 mom. som i RP)

4 kap.

Finskt medborgarskap efter anmälan

26 §

Utlänning vars far är finsk medborgare

En utlänning som inte förvärvat finskt medborgarskap med stöd av 9 §, förvärvat finskt medborgarskap efter anmälan, om fadern när han eller hon föddes var finsk medborgare och han eller hon föddes

1) i Finland och faderskapet fastställdes först efter att han eller hon fyllt 18 år eller (*utesl.*) ingått äktenskap före fyllda 18 år, eller

(2 punkten som i RP)

27 §
(Som i RP)

28 §

Ung person

(1 och 2 mom. som i RP)

Finskt medborgarskap med stöd av 1 mom. kan inte förvärfvas av den som har förlorat finskt medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter eller en medborgare i en fientlig stat och inte heller en tidigare medborgare i en sådan, när försvarstillstånd har införts.

(4 mom. *utesl.*)

29—31 §
(Som i RP)

5 kap.

Förlust och behållande av finskt medborgarskap

32 §

Inverkan av upphävande av faderskap

Om en äkta mans faderskap har upphävts eller talan om upphävande av faderskapet har väckts innan barnet fyllt fem år eller om fastställt fa-

derskap har upphävts eller talan om upphävande av faderskapet har väckts inom fem år från fastställandet av faderskapet, kan det beslutas att barnet förlorar sitt finska medborgarskap som det förvärvat på grundval av faderns medborgarskap. *Detta beslut fattas utifrån en helhetsbedömning av barnets situation. Vid bedömningen skall i synnerhet beaktas barnets ålder och anknytning till Finland.*

(2 mom. utesl.)

33 §

Förlust av medborgarskap på grund av lämnande av oriktiga uppgifter

Om en person har lämnat en väsentligen oriktig eller vilseledande uppgift om sin person eller någon annan (*utesl.*) oriktig eller vilseledande uppgift *som, om den hade varit känd, skulle ha lett till att finskt medborgarskap förvägras*, eller hemlighållit en väsentlig omständighet som skulle ha haft samma verkan, kan det beslutas att personen förlorar sitt finska medborgarskap som han eller hon förvärvat på ansökan eller efter anmälan.

(2—4 mom. som i RP)

34 §

Behållande (utesl.) av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

(1 mom. som i RP)

En tillräcklig anknytning anses föreligga, om (1 och 2 punkten som i RP)

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år (underpunkt a och b som i RP)

c) i Finland fullgjort värnplikt eller *civiltjänstgöring*.

35 §

(Som i RP)

6 kap.

Bestämmande av medborgarskapsstatus och myndigheters meddelanden

36 §

Bestämmande av medborgarskapsstatus

Utlänningsverket bestämmer medborgarskapsstatus på begäran av en myndighet eller en part när frågan är av betydelse med hänsyn till om finskt medborgarskap eller en därtill hörande rättighet eller skyldighet föreligger, en anteckning i en myndighets personregister är korrekt eller med hänsyn till en utlännings vistelse i Finland eller någon annan därmed jämförbar orsak.

(2 mom. som i RP)

37 §

(Som i RP)

38 §

Magistratens uppgifter i samband med bestämmande av medborgarskap

När en person behåller sitt finska medborgarskap i 22 års ålder på grundval av tillräcklig anknytning, antecknar magistraten *saken* i befolkningsdatasystemet (*utesl.*) och informerar personen i fråga om anteckningen.

Ur befolkningsdatasystemet tas regelbundet ut uppgift om de personer som fyllt 22 år och som antecknats som finska medborgare och medborgare i någon främmande stat (*utesl.*). Om en person har förlorat finskt medborgarskap *när han eller hon fyllt 22 år* på grund av otillräcklig anknytning *till Finland*, gör magistraten en anteckning om ärendet i befolkningsdatasystemet och underrättar personen om detta, om *personens adress är känd*.

39 §

En parts skyldighet att lämna uppgifter

För bestämmande av medborgarskapsstatus skall en part till Utlänningsverket och i de fall som avses i 38 § till magistraten ge in (utesl.) uppgifter som han eller hon känner till och som hänför sig till förvärv eller förlust av medborgarskap samt bistå vid anskaffningen av de uppgifter och handlingar som behövs till den del hans eller hennes bistånd skäligen kan krävas.

40 §

Myndigheternas skyldighet att lämna uppgifter till varandra

(1 och 2 mom. som i RP)

Sedan en beskickning fått ett meddelande om en persons vilja att behålla sitt finska medborgarskap eller sedan polisen eller beskickningen beviljat en person som fyllt 18 men inte 22 år finskt pass, underrättar polisen eller beskickningen (utesl.) befolkningsdatasystemet om saken. Huvudstaben och civiltjänstcentralen lämnar motsvarande underrättelse när en finsk medborgare som inte har fyllt 22 år har fullgjort värnplikt eller civiltjänstgöring i Finland. Anteckning om att medborgarskapet behålls med stöd av 34 § (utesl.) skall göras i systemet innan personen fyller 22 år. (Utesl.)

(4 mom. som i RP)

7 kap.

Ändringssökande

41 §

(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten)

42 §

Sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut

Beslut som förvaltningsdomstolen har fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta

förvaltningsdomstolen. Också Utlänningsverket har besvärsmått till den del Utlänningsverkets beslut har upphävts eller ändrats genom beslut av förvaltningsdomstolen (utesl.)

8 kap.

Särskilda bestämmelser

43 §

(Som i RP)

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

En i denna lag avsedd ansökan och anmälan skall personligen lämnas in till polisinskrifningen i det härad inom vars verksamhetsområde den sökande har sin hemkommun. Ansökan om befrielse från finskt medborgarskap, anmälan som avses i 26 och 27 § om barn (utesl.) eller adoptivbarn samt anmälan som avses i 29 § 2 mom. kan också lämnas in vid Finlands diplomatiska beskickning, konsulat eller honorärkonsulat. Vårdnadshavaren gör och lämnar in en ansökan eller anmälan för ett barn som är sökande. Medsökande och barn som är sökande skall vara närvarande när ansökan eller anmälan lämnas in.

(2 mom. som i RP)

Ett villkor för fortsatt behandling av ansökan och anmälan efter kontroll enligt 2 mom. är att Utlänningsverkets behandlingsavgift betalas. Avgiften bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Närmare bestämmelser om avgiften utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

På behandlingen av ärenden enligt denna lag vid honorärkonsulat tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

45 §

Bilagor till ansökan

Den sökande skall till medborgarskapsansökan foga en i 17 § avsedd utredning om sina kunskaper i finska eller svenska. Utredningen om

språkkunskaper behövs dock inte om den sökande är ett barn som inte har fyllt 15 år. Om en medsökande som fyllt 15 år omfattas av ansökan, skall den sökande till ansökan också foga en utredning om den medsökandes kunskaper i finska eller svenska. Om barnet fyller 15 år efter att ansökan anhängiggjorts, men innan den har avgjorts, skall en utredning om *barnets* språkkunskaper (*utesl.*) fogas till ansökan efter att barnet fyllt 15 år.

(2 mom. som i RP)

46 §

Inhämtande av tilläggsutredningar

Den sökande kan åläggas att till sin medborgarskapsansökan foga en av en utländsk myndighet given utredning som motsvarar straffregistarmeddelande från de stater där den sökande eller den medsökande som fyllt 15 år har vistats minst två år, om en sådan utredning skäligen står att få. *Alternativt kan* den sökande (*utesl.*) ge sitt samtycke till inhämtande av en sådan utredning.

(2 mom. som i RP)

Utlänningsverket, skyddspolisen och central-kriminalpolisen kan kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs *för behandling* av ansökan eller anmälan. *Dessa myndigheter* skall i mån av möjlighet samtidigt intervjua den sökande. Om ansökan eller anmälan har anhängiggjorts i utlandet, kan Finlands diplomatiska beskickning eller konsulat som förestås av en utsänd tjänsteman på Utlänningsverkets begäran kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs *för behandling* av ärendet.

(4 mom. som i RP)

47 §

Handlingar som skall ges Utlänningsverket

(1 mom. som i RP)

En handling som utfärdats av en utländsk myndighet (*utesl.*) skall (*utesl.*) vara legaliserad eller till den skall fogas ett intyg av en behörig myndighet i staten i fråga, om inte legalisering eller fogande av *intyget* till handlingen är uppen-

bart onödigt. Den sökande eller någon annan part skall i ett anhängigt ärende på eget initiativ sörja för att en handling översätts laggilt till finska eller svenska. Utlänningsverket kan godkänna också andra än legaliserade handlingar eller handlingar *som saknar* intyg samt handlingar *som saknar* översättning, om detta med hänsyn till *handlingens* och ärendets art kan anses vara motiverat.

48 §

Rätt att få uppgifter ur registret

Utlänningsverket har för utförande av de uppgifter som föreskrivs för det i lag rätt att utöver vad som annars har bestämts utan hinder av sekretessbestämmelserna utan avgift få uppgifter som *är nödvändiga* för utredning av förutsättningarna för förvärv, behållande och förlust av samt befrielse från finskt medborgarskap samt för bestämmande av medborgarskapsstatus på det sätt som avtalas med den registeransvariga enligt följande:

(1—3 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

De uppgifter som avses i 1 mom. kan lämnas med hjälp av teknisk anslutning eller i maskinläsbar form. *Innan en teknisk anslutning görs tillgänglig skall Utlänningsverket lämna den registeransvariga en utredning över att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.*

49 §

(Som i RP)

50 §

Beslut och delgivning av beslutet

Ett för den sökande positivt beslut som fattas med stöd av denna lag *behöver inte* motiveras (*utesl.*). Om ett beslut är endast delvis positivt eller om ett positivt beslut som gäller ett barn har fattats i strid mot den andra vårdnadshavarens eller barnets vilja, motiveras beslutet.

Ett för den sökande positivt beslut kan delges också genom att det sänds med posten på den ad-

ress som *sökanden* uppgivit. Mottagaren anses ha fått del av beslutet i Finland senast sju och utomlands senast 30 dagar efter det brevet sändes, om inte något annat visas.

(*Utesl.*) Ett annat beslut än ett sådant som är positivt för den sökande *delges* per post mot mottagningsbevis. Beslutet kan också på basis av bemyndigande av den sökande, dennes vårdnadshavare eller en annan part i ett medborgarskapsärende eller dennes vårdnadshavare överlämnas till en mottagare av delgivningar eller dennes företrädare. Över delgivningen skall då uppsättas ett skriftligt intyg varav framgår vem som verkställt delgivningen och vem som är mottagare samt tidpunkten för delgivningen. Om en delgivning i utlandet inte kan verkställas, delges handlingen i Finland genom offentlig delgivning på det sätt som föreskrivs i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966).

51 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om myndigheternas uppgifter vid anhängiggörande och behandling av ett ärende som gäller ansökan, anmälan och bestämmande av medborgarskapsstatus, om betalning av behandlingsavgiften när ansökan *anhängiggörs vid* honorärkonsulatet samt om myndigheternas samarbete för att samordna åtgärderna på ett ändamålsenligt sätt och *sköta förmedling av information* i ärenden som gäller finskt medborgarskap.

9 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser52 §
(Som i RP)

53 §

Allmänna övergångsbestämmelser

Denna lag tillämpas på ärenden som blir anhängiga efter lagens ikraftträdande med de undantag som *föreskrivs* nedan.

På den sökande och den medsökande i en medborgarskapsansökan som *anhängiggörs* efter lagens ikraftträdande tillämpas i stället för boendetiden enligt 13 § 1 mom. 2 punkten den tidigare lagens boendetidsvillkor, om den sökande när medborgarskapsansökan anhängiggörs uppfyller den tidigare lagens boendetidsvillkor och om medborgarskapsansökan anhängiggörs inom ett år från lagens ikraftträdande.

(3 mom. som i RP)

54 §

Ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft

När denna lag träder i kraft tillämpas på *anhängiga medborgarskapsanmälningar och ansökningar om behållande av medborgarskap* den tidigare lagen i fråga om villkoren för förvärv och behållande av medborgarskap samt på ärenden *som avses i den tidigare lagens 8 b § 1 och 3 mom.* den tidigare lagens bestämmelser om förlust eller behållande av medborgarskap (*utesl.*).

(2 mom. som i RP)

På medborgarskapsansökningar som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas villkoret om hederlig vandel enligt den tidigare lagen eller bestämmelserna i 13 § 1 mom. 3—5 punkten och 19 §, beroende på *vilka bestämmelser* som leder till ett förmånligare slutresultat för den sökande.

(4 mom. som i RP)

55 §

Villkorligt beslut om naturalisation

(1 mom. som i RP)

Utlänningsverket kan på skriftlig begäran av sökande som nämns i ett beslut som avses i 1 mom. besluta att villkoret stryks om begäran har

gjorts inom en i beslutet bestämd tid. Om villkoret också gäller en medsökande, förutsätter strykandet av villkoret för dennes del utom den sökandes skriftliga begäran också samtycke av den medsökandes vårdnadshavare och av en medsökande som har fyllt 12 år. Vid avgörande av ärendet *iakttas* dessutom i tillämpliga delar vad som i denna lag bestäms om hörande av barn och vårdnadshavare. Om den medsökande efter det att beslutet meddelades har fyllt 18 år eller ingått äktenskap, skall han eller hon begära att villkoret stryks för hans eller hennes del.

(3 mom. som i RP)

56—60 §
(Som i RP)

61 §

Anhängiggörande av medborgarskapsanmälan

(1 mom. som i RP)

Anmälan kan skickas till beskickningen också per post. Villkoret för att anmälan skall bli anhängig är i så fall att behandlingsavgiften i 44 § 3 mom. har betalats. Beskickningen skall utifrån en ansökan som skickats per post och genom att vid behov inhämta ytterligare utredningar kontrollera sökandens identitet. Om sökandens identitet inte går att kontrollera på annat sätt, kan Finlands behöriga diplomatiska beskickning eller konsulat som förestås av en utsänd tjänsteman ställa som villkor för fortsatt behandling av ansökan att sökanden infinner sig personligen på beskickningen. Ett honorärkonsulat skall med anledning av en insänd ansökan vid behov begära att någon annan beskickning fattar beslutet. (Nytt)

62 §
(Som i RP)

Helsingfors den 17 januari 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Paula Kokkonen /saml
vordf. Riitta Prusti /sd
medl. Tuija Brax /gröna
Klaus Hellberg /sd (delvis)
Esko Helle /vänst
Gunnar Jansson /sv
Jouko Jääskeläinen /kd
Saara Karhu /sd
Jouni Lehtimäki /saml

Johannes Leppänen /cent
Pekka Nousiainen /cent
Heli Paasio /sd
Osmo Puhakka /cent
Pekka Ravi /saml
Markku Rossi /cent
Ilkka Taipale /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Jarmo Vuorinen.